

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Mercatibus & Nundinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

& Baldus in l. si cum fundum per eum textum §. de contrahen. emt. P. Dolusque venditoris nocet emtori l. cum qui §. prator. de public. in rem actio. P. Quia emtor non potest esse melioris conditionis in re emta quam venditor, in l. in his §. non debeo. de regul. iur. & eade causa debet esse emtoris in agendo. quæ fuerit venditoris, in iur. §. plerumque. de reg. iur. P. l. si quando §. heres. de legat. 1. cum in locum eius succedat. l. 2. §. fin. de heredi. vel actio. vendi. & ab eius persona, omnes exceptiones in personam emtoris transeant, l. si a te, §. si. & l. si mater, in fi. de excep. rei iudi. ¶ Distinguntur inter veram & imaginariam venditionem, quod illi res & pretium accedat: imaginaria autem fit, pretio non accedente, quæ pro non facta est & ideo nec alienatio intelligitur rei, Paul. l. nuda §. de contr. emt. l. contractus §. 3. de act. P. cum sim. ibi nota. Potest etiam diuidi emtio in eam, quæ consensu solo fit, de qua loquimur: & in eam quæ per mancipationem fiebat, per as & libram, quæ etiam imaginaria, ratione aliorum negotiorum cui adhibebatur extra contractus, dixerit. §. sed ut nihil antiquitatis. de testam. de qua superiore capite dictum est. Litis æstimationem, inter species venditionis poni non ambigitur. l. pro emto. lib. 4. P. tit. 5. l. plerumque 11. §. si ante matrimonium, de iure dot. P. vel saltem similem emtionem esse in aliquibus, l. 3. pro emto in P. l. eius. §. l. seg. de rei vin. P. non enim vere simplex venditio est, l. quoties 17. sol. mat. P.

¶ In emtionibus tria substantiam constituunt, quæ necessario requiruntur, res, pretium, & consensus. §. 1. 2. 3. de emtio. ap. l. fin. l. in venditionibus, l. 2. C. eod. l. 2. de actio. nam quod relatum est de necessitate scripturæ, nõ prius emtionem esse, quam ea perfecta sit, intelligitur si ita lex emtionis dicta sit, vt de ea fieret scriptura, vt in l. contractus, de iude instrum. C. §. 1. de emt. ap. l. fin. non aliter: quia sine instrumentis alioquin valent, quæ consensu peraguntur. l. cum instrumentis, C. de iude instrum. l. cum vros. C. de probatio. l. non figuræ, de actio. P. Et de illis solent tantum instrumenta, probationis faciliore causa conscribi, l. contrahitur, de pigno. P. leg. pactum, C. de pact.

¶ Res, ¶ in materia, merx dicitur etiam l. 1. de contra. emt. P. id est, res vendibilis, ynde & meretricies merciales dicuntur, quæ pretio profituuntur & vendunt pudicitiam, l. mercalem, de condition. ob tur. cum. C. Inde & mercatus & nundinæ, l. 1. de nund. C. Commercia etiam, quorum quoque appellatio ad alios contractus extendi a commutatione mercium potest. glo. in §. idem iuris, de iuri. stipul. in verbo commercium, rubr. de commerc. ¶ Mercator, in l. 3. quæ res vendi nequeant, C. l. 1. quæ res exportat. neg. C. l. 2. de Emuchis, C. commercium quippe est libera communicandi contrahendi & commercandi facultas, & Græcis συνάραγμα, εμπορία, & ἔμπορος: vt nundinatio per emtionem, & ἐμπορία.

¶ Sine ¶ re quæ vaneat, nec emtio, nec venditio contrahitur, Pomp. leg. nec emtio, §. de contrahen. emt. Sufficit autem rem esse, et si ea præsens non sit, attamen quæ esse possit, vt & alia seu euentus dubius, dict. leg. nec emtio, §. l. si factum retis. de actio. emt. P. de iactu retis emt. Valer. Maxim. libr. 4. ca. Suetonius, lib. de illust. Rhetorib. Diogen. Laert. in 1. & spes emi possit future rei, in l. spem. C. de dona. & fructus futuri, l. si debitor 39. de contrah. emt. P. dicit. l. nec emtio. Generaliter regula iure, res omnis quæ non habet prohibitionem alienationis, vendi potest, & eam, quam quis possit habere & possidere, quæue a commercio non eximatur, vel a natura, vel iure gentium, vel iure ciuili, l. si emtionem, §. omnium rer. de contra. emt. siue mobiles siue immobiles, siue corporales, siue iura sint, toto tit. de hered. vel act. ven. C. Nec tamen me præterit mercis nomen ad restantium mobiles pertinere. ex sententia Vlpiani, in l. mercis appellatio 66. de verb. signifi. neque adhuc omnes venire eo nomine, cum nec mercis nomine contineri seruos Africanos placuerit: ex Melæ sententia. Quamobrem non mercatores dici venaliter dicit eos, qui vendunt, l. mercis appellatio 209. de verb. signifi. l. 1. §. licet, de tributor. actio. Verum tamen ex nominis extensione venalitariam vitam exercentes, & mercatores dici posse receptum est: & seruos venales ex interpretatione in me. ce esse, l. seruos 71. §. fin. de legat. 3.

¶ d. l. 1. §. licet, de tributor. actio. ¶ Mercator ¶ tamen existimamus & mercaturam circa res mobiles. Mercator videlicet, qui plures facit emtionem vt vendat. Non enim qui fidelicet, qui quando emt, vt lucratur, & vt aliquando vendat, mercator dicitur, sed qui ei rei omni studio & potissimum incumbit, l. 1. in illa glo. in verbo, omnes, de tribut. act. P. l. legatis seruis, & ibi Barb. & alii interpret. de legat. 3. Angel. Aret. in §. introduct. in versu. in glo. negotietur quod cum eo qui in alien. potest. ap. l. istina. Vt apud

Callistratum negotiator dicitur, qui maiorem partem facultatum in negotiationibus adhibet, non qui aliquam particulam. Callistra. l. semper §. negotiatio, de iur. immunita. Quamquam & iterum negotiator paulo aliter quam mercator dicitur, a negotio: negotium autem quod negat otium, vt is negotiator vere dicitur, qui omni genere lucri laboriose vitam exerceat siue emendo, siue vendendo, aut locando, aut conducendo, teste Martiano Icto, l. legatus seruis. 63. de leg. 3. lib. 22. P. tit. 1. ¶ Plato, ¶ mercaturæ species alias hoc modo & commerciorum explanat. Commerci, inquit Plato, lib. de ente siue in Sophista, dua species: una in largitione: altera in emtione & venditione consistit. Eam rursum, quæ ad emendum vendendumque pertinet, bifariam diuidimus. Qui opera sua venalia facit, propriorum venditor nominatur: qui aliena vendit, commutator.

¶ Commutatio ¶ autem, aut inter eiusdem ciuitatis ciues conficitur, quam cauponariam, καπηλασίαν, vocamus: aut inter ciues & peregrinos, emendo vel vendendo, res ex vrbē alia in aliam permutatur, & mercaturam dicimus. Mercatura præterea duplex, altera ad victum corporis spectat: altera ad animi disciplinam, commutatque numeris eruditionem, si quis ea quæ didicere doceat, atque hunc mercatorem scientiæ vocat sophistam. Quo loci arguere videtur & reprehendere, vendentes eruditionem: non tamen eos qui honorarii loco mercedem laborum, quæ digni sunt capiunt licite, & ideo annonæ illis qui publice erudunt, ex ecclesiasticis prouentibus per facta concilia, & comitia Gallia assignata sunt, vt gratis pauperes potissimum erudirent, c. quia nonnulli, de magistris ap. Greg. & in constitution. comitiarum generalium, artic. 9. Et Paulus Iurifcons. mercedes præceptoribus soluendas a tutore tradit, non quas minimas poterit, sed pro facultate patrimonii, & pro dignitate natalium, leg. cum plures 13. §. cum tutor, de admin. tutor. lib. 26. P. tit. 7. Neq; tamen ideo recte dicitur venalis scientia, sed potius remuneratio debita præceptoribus, vt in l. Atilius, de don. P. l. qui filii, vbi pupill. educa. deb. P. l. fin. de aliment. pup. præs. C. illis maxime qui iura docent. Est enim sanctissima ciuilis sapientia, sed quæ pretio númerio non sit æstimanda, nec de honestanda, dum in iudicio honor, id est, salarium petitur, qui ingressu sacramenti offerri debuit, l. 1. §. proinde, de variis & extraord. cog. ¶ Mercaturæ ¶ rursum, quæ ad victum corporis spectat apud Aristotelem tres species ponuntur: nauigatio, deuectio, negotiatio, l. Politicor. cap. 7. Aristot. ¶ Tradit ¶ Dionysius, libr. de situ orbis. Phœnicum mercaturam nauigationis esse inuentum: de illis enim ait.

Οἱ δὲ δαῖτες ἐγγυς ἐόντες ἐπὶ αὐτοῖν πολυκίνας τῶν δὲ ἀνθρώπων γενέσθαι ἐπιθρονοῦντες ἑαυτοῖς, οἱ πρῶτοι νηυσὶν ἐπιπλοῦσαντο θαλάσσης, πρῶτοι δὲ ἐμπορίας ἀπέδιδοντο ἐμνήσαντο, &c.

Id est:
In vero mari vicine existemes Phœnicos,
Eorum hominum originis qui Erythraei nati sunt.
Qui primum nauibus periculum fecerunt maris,
Primi item negotiationem mariuagiam fecerunt. &c.

Inde naualia commercia, & leges nauales quæ de eis dicta aliter & Rhodia, c. Rhodia leges 2. distinet. existant & leges nauales Iustiniani Græce excusæ. A nauis nauigatio, nauigans, ea nauiganti, de vrsur. & nauicularii, toto tit. de nauic. & nauicularis, libr. 11. C. qui nauium sunt domini. Et nauicularii quoque, teste Vegetio, qui Græcis nauarchi, qui in classe singulis nauibus præfunt, Vegetius lib. 4. de re mil. & de illis intelligi debent rubrica, & l. 1. de hered. decurio. & nauicularior. lib. 6. C. & l. semper §. negotiatores, de iure immunita. P. Nauis porro hic erit, siue sit fluuiatilis, siue marina, siue in aliquo stagno nauiget, siue συδερία, in l. 1. §. nauem, de exercitoria actio. id est, quæ in portu seu in statione consistat. ¶ Continetur ¶ & nauis nomine ratis, quæ Græcis ραῖς, quæ est, com. pago connexarum trabium, quæ vtebantur antiqui ante nauium inuentionem, quæ tamen accedere tuto mare ob fluctus non potest. l. soler, de feriis, P. ¶ Mercaturæ ¶ ad inuentum Penorum 13 refert Plinius, lib. 7. histor. Nat. c. 56. cui & consentire videtur illud Ezechia, Carthaginensium negotiatores sui a multitudine cunctarum diuitiarum, argento, ferro, stannio, plumboque impleuerunt nundinas tuas, Ez. ecb. 17.

De Mercatibus & Nundinis, Cap. 3.

Lib. 50. P. tit. 11. Lib. 4. C. tit. 60.

- 1 Nundina serie Paganorum ethnica.
- 2 Mercatus & mercatorum utilitas.

- 3 *Mercatum institutor primus Iphitus Elius.*
- 4 *Nundinarum ius & mercatus quis concedere possit.*
- 5 *Mercatus & nundinarum differentia.*
- 6 *Nundinarum & mercatum priuilegia.*
- 7 *Anglia nundinarum Lugdunensium priuilegia negata. eod.*
- 8 *Nundinarum priuilegia quae res afficiunt.*
- 9 *Nundinae & mercatus ne fiant diebus & in locis sacris.*
- 10 *Nundinarum introducendarum finis & vtilitas.*
- 11 *Rationes.*
- 12 *Nundinarum priuilegia decennio vel triginta annis extinguuntur.*
- 13 *Collegium mercatorum imperialisum.*

Nundinae sunt feriae paganorum, id est rusticorum apud Romanos erant: quibus conueniebant negotiis propriis vel mercibus prouidendi. *Macrob. lib. 1. Saturnal. ca. 16.* Fiebant autem nono quoque die: unde etiam nomen habuerunt. *Plutarch. in Coriolam. vita & Dionys. Halicar. lib. 2.* Mercatus & pro nundinis, seu loco & tempore nundinarum, *in urbe*, ubi conueniunt mercatores. Nundinae, inquit Dionysius Halicarnasus, nono quoque die celebrabantur, ut nunc etiam, quo plebs agrestis in urbem ad mercatum conueniebat, finiendisque litibus, & ad suffragia ferenda de negotiis publicis, quorum ius erat penes populum, aut de quibus senatus retulisset ad eum. Reliquis septem diebus ruri debebant, quod magna pars operaretur ob paupertatem suis manibus, *Dionys. Halicar. lib. 7. histor. Rom. § Et Callistratus. l. 2. de nundinis, lib. 50. p. 11. ex sententia Platonis, lib. 32. dialogo 2. de repub. duo genera personarum in mercatibus, & nundinis constituit: vnum rusticorum & habitantium, aliud eorum qui illis ministrant, qui euehunt & inuehunt singula, vel vtilia & necessaria: *ἑστὶ δὲ αὐτῶν ἑκατέρωθεν, inquit, ἱστὶ τὸν ἐπιτελεστικὸν ἢ τὸν ἐπιτελεστικὸν ἢ τὸν ἐπιτελεστικὸν.* *§* *Genus 1. emtionis celebrauit Velletius Patereulus in priore lib. Romanae historiae cap. praeceptum negotiorum, & mercatum quidem prius instituisse apud Graecos, sicut & certamen primum Olympicum, Iphitum Elium.**

§ *Ius concedendi nundinas, olim ad senatum pertinebat Romanum, Plinius, lib. 5. epist. ad Valerianum scribens. a consulibus quoque petium innuit Suetonius cum ait, Claudium Imperatorem legibus seorsum subicientem publicis, a consulibus petisse ius nundinarum in sua praedia, Suetonius in vita Claud. Petrus & a principe postea. l. 1. de nundinis. p. l. 1. C. eod. tit. vi. & hodie in Gallia, mercatus, nundinas & legitimaciones non concedunt alii quam solus Rex, in constitutione Ludouici 12. publicata anno 1512. ca. seu artic. 12. Hispanica etiam lege, sola consuetudo, vel regis priuilegium nundinas concedit & tributum in eis maius exigi non potest, quam a rege permittitur. Nec aliud peti a territorio domino vel alio, quam nundinarum ius vel alicuius in nundinis constitutum, in legibus Alphonsi, 5. par. tit. 3. § Non est omnis mercatus nundinalis est, sed omnes nundinae mercatum habent. Etenim mercatus est locus & dies destinatus vendendis rebus, forum veniale certis diebus definiens cum modico priuilegio. At nundinae hodie dicuntur: statim dies in locis vel ciuitatibus certis, mercandi causa libere concessi, cum immunitate a principe donata vectigalium seu gabellarum & pedagiorum, *l. vnic. C. de nund.**

§ *Forma mercatus & nundinarum ex lege concessionis pendet: priuilegia enim alia aliis irrogari solent, quae communia non sunt. Valens & Valenti. CC. beneficii huius vtilitatem indulgent, ut nullum in mercatibus atque nundinis ex mercium negotiatoribus conueniant, vel in venaliis, aut locorum temporali quaestu, & commodo priuata ex actione letentur, vel sub praetextu priuati debiti, aliquam ibidem concuerentibus molestiam possint inferre, *l. 1. de nundis. C.* Anno 148. lata lex a Ferdinando & Isabella regni Hispaniarum consuetibus ut commercium ad nundinas priuilegiatas nullus comprehendere possit iure oppignoracionis, seu repositiuarum, seu elacionis. Et alia lege*

cautum ne regnum aduentibus seu nundinas, aliique mercatores bona per vim auferant, rerum alioquin estitum: ne summam ius euirando in litem decidat, *in codice legum Hispaniarum in 5. par. tit. 7. l. 4.* Negotiatoribus, ut Romanos volentes concurrerent, maximam dedit immunitatem Alexander Severus Imperator, *Elisus Lampridius in eius vita.* Quatuor nundinis Lugdunensibus, immunitates quoque reges Galliae praebuerunt ab omnibus vectigalibus, prout priuilegiorum rescipis & edictis principum confirmatorum extat iustum volumen quod priuilegia docere poterit, *hic liber excusus ab Annio Gypthio Lugduni 1574. in folio, titul. edict. & ordonnances, & des Foires de Lyon. in quibus libera omnium nationum & popolorum datur his temporibus Lugduni negotiandi licentia publica adhibita fide, & securitate: exceptis nominatim a Ludouico 11. Angliis seu Britannis, vt antiquis Galliae hostibus quibus non temere fidendum censebat, hocque ira sanciuit edicto quo transiit nundinas Geneua Lugduni, 25. Octob. 1462. extat hoc edictum in praedicto volumine priuilegiorum nundinarum Lugdunensium, p. 38. & 42.* Sicuti & Honorius & Theodosius Caesares, in huiusmodi nundinas frequentari gentium cum Romanis dissidentium, vel non confederatorum: ne alieni regni, quod non conuenit, sententur arcana, & ad nundinas quoque Romano: um extraneos venire eadem ratione prohibent, *l. mercatores 4. § l. fin. de comer. & merca. C. l. 1. quae res exportari nequeant, C. l. 4. tit. 51. leg. 2. quae res vend. non poss. C. § Priuilegia nundinae, ut res afficiunt in nundinis earum tempore durate emtas, etsi non tempore nundinarum, sed paulo post efferantur, vel longo postea interuallo, *Bal. in l. vnic. C. de nundinis, arguuntur, l. 3. § sic, de man. P.* Et, contracti ante nundinas res vendita sit, quamuis tempore nundinarum tradita, priuilegium locum non dat, nisi intuitu & causa nundinarum contractu fuerit, vel ea lege vt nundinis solueretur. Exat placitum concilii sancti oris iudicio contradictorio statum 2. Septemb. 1553. quod declaratur, priuilegium immunitatis vectigalium concessum rebus emtis in mercatibus nundinalibus Lugduni, durare a nundinis ad proximas nundinas: nisi longius tempus suadeat necessitas, quae intercepit occasio intra praedicta tempora euehendi. *§* *Locus negotiandi, & mercatus, & tempus, sacris ferri debent locis, & feriis, in quibus orationibus vacandum est, *D. Matthaei. c. 21. c. & hoc diximus 15 q. 7. c. orationes 88. dist.* Et apud Efram priuilegium vendere sabbati die, *ca. fin. Carolus Mag Imp. prohibet necatum & nundinas haberi deabus dominicis, lib. 2. legum Longobar. l. 1. de feris.* Et in Gallia nostri reges repetitis constitutionibus vetant.**

§ *Finis praecipuus nundinarum priuilegiatarum est, vtilitas societatis humanae, cui facilius consulitur, data immunitate, & releuatis oneribus vectigalium, quae saepe deterrant a commercio mercatores, dataque securitate, & sub tutela publica extraneis receptis quilibet sibi metuentes, necbis nequaquam sua comunicarent. Ideo si earum usus emittatur per decennium, iure ciuili exstinguuntur, veluti in vtilibus, *l. 1. de nundinis P.* aliquando & per 30. annos. *§* *Secundum rationes alia: possunt addi priuilegio nundinarum & delectus locorum. P. 109, quia inde barbarorum necessitudines, & gumq; amicitias comparemus. moeritusq; gentium addiscamus hisq; si meliores sint necltas emendemus, si peiores nostros vt emendentur communicamus, adde secundo vtilitatem, quam magni facit Cicero publicae. *Nom.* inquit *vult galia sint nerus rapub. & ea ex veltionibus mercatorum sanantur, constat huius ordinem esse negotiatorum fauore dignum. Cicero. pro lege Manilia. Et Valens & Valentinus CC. etiam a mercatoribus seu negotiatoribus, que ad deum imperialem pertinent exigi necessitatem debitam pensio: ut ex emolumentis negotiatorum volunt, *l. 1. de con. mer. & merca. C.* Erant quippe in collegio negotiatorum qui ad deum principis pertinebant, *563. l. cessante 5. eod. tit. de commer. §* *Subinde et ex loci & temporis certitudine, & ordine quilibet circa vanalia, fraudes multae extruduntur: & ne verita vaneant, vel transferantur, prohibetur: neve vagi sint mercatores, & ne pecunias in coquendis ciuitatum mercibus, reme: & perdatum prospicitur, conuenientibus vnum in locum diebus decretis ementibus & vendentibus. Quare & pro oba lex illa Caroli Magni, ne mercatus vltimo loco habeatur, quam vbi antiquitus fuerit, vtq; legitimus sit, *lib. 3. legum Longobar. tit. vbi mercat. haberi sit. l. vnic.*****

De reb. quae vendi vel emi nequeunt. Cap. 4.

1. *Vendi omnia res quid prohibent.*